Slovensko

28. nov. 2014 o 06:00

akt. 05. feb. 2019 o 01:07

13 min. čítania

Psychiater Hedvigy Malinovej: Moc znásilnila pravdu

2fotky v galérii

Malinova hasto kvasnica vrabcova 2014 tasr

Matej Sotník

Nastavenia newslettrov

Uložené

Slovensko zažilo počas svojej samostatnosti niekoľko závažných káuz. Všetci si pamätáme na stále živú kauzu Hedvigy Malinovej. Exkluzívne pre Aktuality.sk hovorí o dôležitých skutočnostiach jej osobný psychiater Jozef Hašto.

Čítajte aj: Rozhovor: Renomovaný psychiater Jozef Hašto o Freudovi, psychoanalýze a snoch >>

- **Na Slovensku sa od roku ’89 stalo niekoľko závažných, ostro medializovaných spoločensko-politických káuz. je jednou z nich. Vy ste jej osobný psychiater. Na úvod sa opýtam na váš postoj. Odstup času v tomto prípade asi nehrá rolu. Čo sa to vlastne stalo?**

Čo sa vlastne stalo? Nuž, moje poznatky sú nasledovné: 25. augusta roku 2006 prišla vysokoškolská študentka Hedviga Malinová do školy dobitá, omráčená, s opuchnutou a zakrvavenou tvárou, na chrbte mala napísané „Maďari za Dunaj SK bez parazitov.“ Lekárka rýchlej zdravotnej pomoci konštatovala, že sa chveje, má zvýšený pulz a tlak, podala jej upokojujúcu injekciu s dlhodobým účinkom.V nemocnici ošetrujúci lekári konštatovali opuch v oblasti ľavej lícnej kosti, koreňa nosa a tržnú ranu na dolnej pere, stopy násilia na stehnách, stav po otrase mozgu s medzerou v pamäti, akútny stres. Na CT vyšetrení hlavy je tiež vidno opuch mäkkých častí v oblasti ľavej lícnej kosti a koreňa nosa. Nález CT sa teda zhoduje s priamym nálezom ošetrujúceho lekára aj s fotkou, ktorú urobila študentka, kolegyňa na škole a ktorá sa objavila aj v médiách. Rozbehlo sa policajné vyšetrovanie „lúpežného prepadnutia“, počas ktorého sa začali diať čudné veci. Polícia k nej začala pristupovať ako k vinníčke, nie k obeti. Uvedomila si, že vyšetrovatelia vlastne otočili a chránia útočníkov. Ešte pred právoplatným ukončením vyšetrovania verejne vystúpil vtedajší a súčasný premiér, minister vnútra a policajný prezident, že je nepochybné, že skutok sa nestal, že Hedviga klame. Stalo sa to akousi takpovediac oficiálnou líniou strany a vlády, ktorá predznamenala aj ďalší 8-ročný vývoj kauzy. Poslední dvaja zmienení na tlačovej konferencii vystúpili proti Hedvige Malinovej, pričom sa opierali o pseudodôkazy. V spise sa objavil súdnoznalecký lekársky posudok, ktorý si dal nápadne záležať na tom, aby ignoroval čerstvé poranenia hlavy, stehien, diagnózu otrasu mozgu a akútneho stresu. Neskôr začala Generálna prokuratúra trestné stíhanie pani Hedvigy Malinovej za údajné krivé svedectvo. Generálna prokuratúra nechala v priebehu rokov vypracovať na pani Hedvigu ďalšie dva súdnoznalecké lekárske posudky, v ktorých tiež absentuje kritické odborné myslenie a posudzovanie, taktiež ignorujú známky čerstvých poranení v tvári, zhodujúce sa s CT a fotkami, otras mozgu a neskôr diagnostikovanú posttraumatickú stresovú poruchu v dôsledku zážitkov prepadnutia, vyhrážania, ponižovania, bitky.

- **Ako to brala Hedviga?**

Bola to veľká záťaž pre ňu i pre jej rodinu. Určite aj pre časť vnímavej verejnosti, ktorá si kriticky overovala informácie a prinajmenšom tušila, že sa deje neprávosť, dokonca spojená s rizikom zhoršenia vzťahov medzi Slovákmi a Maďarmi. Zvlášť bolestivo to zasahovalo aj Maďarov žijúcich na Slovensku, ktorí sú tu doma. S kolegyňou klinickou psychologičkou sme ju dôkladne psychiatricky a klinicko-psychologicky vyšetrili a liečili z následkov ťažkých stresov. Aj keď sme aktívne hľadali nezrovnalosti v jej výpovediach počas takmer 50 diagnostických a terapeutických hodín a sledovali sme aj mikroindikátory, mnohonásobne sa nám potvrdzovala jej pravdovravnosť, dôveryhodnosť. Nenašli sme nič, čo by spochybňovalo jej dôveryhodnosť. Jej osobnosť aj pred prepadnutím bola solídna, dobre adaptovaná, z dobre fungujúcej rodiny, bola dobrá študentka a mala harmonický partnerský vzťah s mužom, s ktorým sa neskôr zosobášili. On je mimochodom Slovák. Teraz už majú dve deti.

- **Prepadnutím sa všetko len začalo.**

Stresor prepadnutia, teda tej časti, ktorú si zapamätala, sa postupne sčítaval s ďalšími stresormi, ktoré zhoršovali jej zdravotný stav. Bolo to napríklad nátlakové vyšetrovanie políciou (je dôležité, aby sme to negeneralizovali, išlo o konkrétnych policajtov). Ďalej vniknutie v noci do bytu počas spánku, keď boli s partnerom, s následnou implicitnou drastickou hrozbou, že by mohli smrteľne ublížiť jej partnerovi,

ďalej emočne zraňujúce ponižujúce útočné vyjadrenia najvyšších predstaviteľov štátu na jej adresu, dezinformácie a útoky na ňu v niektorých médiách, hrubé slovné násilie na internetových diskusiách…

- **Znásilnila moc pravdu?**

Áno, moc zaútočila na lživom základe proti občianke Slovenskej republiky a šikanuje ju už 8 rokov.

- **Ako podľa vášho posudku a diagnostiky znie verdikt?**

Chcel by som najprv zdôrazniť, že lekár nemá právo poskytovať informácie o zdravotnom stave tretej osobe alebo verejnosti. Môže to urobiť jedine so súhlasom pacienta. Pani Hedviga Žáková Malinová mi dala takýto súhlas. Hovorím to špeciálne kvôli tomu, aby sa pacienti nebáli zdôverovať svojím lekárom. Sú viazaní povinnou zdravotníckou mlčanlivosťou, pokiaľ ich jej nezbaví pacient. Ako som sa už zmienil, u Hedvigy Malinovej som zistil posttraumatickú stresovú poruchu. Potrebovala liečbu. Inak súhlasím so zisteniami ošetrujúcich lekárov v Nitre, ktoré uviedli aj v prepúšťacej správe a potvrdili pri výpovediach pod prísahou. Už som sa o nich zmienil.

- **Ste expert, ťažko teda hovoriť len o subjektívnom pocite. Ako je vôbec možné, že takto závažný prípad nenašiel verejný konsenzus, a ľudia sú schopní uchyľovať sa stále k väčšiemu ponižovaniu osoby, ktorú už stihli atakovať priamo najvyššie politické aparáty?**

Pozrite sa, keď niekto nemá presné informácie, tak je náchylný uveriť dezinformáciám. Niektorí ľudia sú schopní veriť úplne absurdným veciam. Viete, sú ľudia, ktorí veria, že si Američania sami zhodili dvojičky. Alebo že Ukrajinu ovládajú fašisti. V 50. rokoch veľká časť nášho obyvateľstva verila, že komunistický režim súdi vlastizradcov. Napríklad pán Anton Srholec vie o tom svoje. Vážny problém bol, samozrejme, v tom, že ešte pred uzatvorením trestného stíhania lúpežného prepadnutia Hedvigy Malinovej, tak to bolo najprv definované, ešte pred právoplatným ukončením vystúpil premiér aj minister vnútra a policajný prezident s tým, že skutok sa nestal, čo je po ľudsko-právnej stránke a pravidiel v demokracii, samozrejme, vážny prešľap. Tam začal problém. Keďže oni takto vystúpili, policajti mohli potom len ťažko slobodne vyšetrovať. Ťažko sa k tomu mohla slobodne postaviť inšpekcia ministerstva vnútra. Ťažko sa k tomu mohli slobodne postaviť na Generálnej prokuratúre. A tiež súdni znalci zrejme fungovali v akomsi zvláštnom režime, keď boli schopní ignorovať nálezy ošetrujúceho lekára v Nitre, CT hlavy, fotky spolužiačky, akútny stres, posttraumatickú stresovú poruchu vplyvom prepadnutia a ďalších udalostí.

2fotky v galérii Demonstracia hedviga malinova 2014 tasr

- **Ako si to vysvetľujete?**

Vysvetlenie týchto podivností asi musíme hľadať u amerického sociálneho psychológa Stanleya Milgrama, ktorý študoval „poslušnosť voči autorite“. Podľa výsledkov jeho experimentov asi dve tretiny ľudí majú tendenciu podliehať autorite aj za cenu vzdania sa svojho svedomia a kritického úsudku, pretože to hovorí, žiada hierarchicky vyššie postavený. Zrejme vstúpilo do hry niečo ako: premiér hovorí, premiér si želá… máme dôkazy… je to klamárka… Maďarka… ide o povalenie vlády Slovenskej republiky!

- **Tuším, že mi utkvelo v pamäti, ako jedno nemenované médium pridalo pod fotku Hedvigy Malinovej titulok, niečo ako: klame, až sa práši. Je to podľa vás normálne?**

To je už v súlade s tým, že asi museli podržať pána premiéra a pána ministra. Bolo by to smiešne, keby to nebolo zraňujúce pre konkrétneho človeka a pre ľudí, ktorí si vážia poctivosť a pravdu. Asi muselo ísť o veľmi špecifickú redaktorku alebo redaktora. Z tých internetových diskusií som mal dojem, ako by tam nejakí diskutéri uniformne stále prispievali rovnakými nezmyslami. Aj keď už boli verejne k dispozícii rôzne fakty, tak oni sa stále snažili u ľudí podrývať zmysel pre racionálne hodnotenie toho prípadu. Takže asi popri poslušnosti aj pracovné zdanie… tak trochu odfláknuté.

- **Viete, ako je na tom v tomto období Hedviga?**

Je teraz s manželom v Győri. Samozrejme, aj s ich dvoma deťmi. Prijala maďarské občianstvo. Pokiaľ viem, celá rodina, manžel aj deti, sú zdraví. Adaptovali sa na novú situáciu. Bolo to také smutné a tragické, že bola vlastne donútená odísť zo Slovenska. Generálna prokuratúra jej nedala pokoj. Neustále ju stresovala predvolaniami na psychiatrické vyšetrenie. Hrozili jej nútenou psychiatrickou hospitalizáciou, čo je hrubý nezmysel, pretože to by po právnej stránke bolo porušením základných

ľudských práv a slobôd. Keď človek aktuálne netrpí psychickou poruchou, a neohrozuje kvôli tej psychickej poruche seba alebo druhých, tak neexistuje právny podklad, aby mohol byť hospitalizovaný na psychiatrii proti svojej vôli. Môže byť hospitalizovaný jedine s vlastným súhlasom. Oni jej vlastne hrozili, že proti jej vôli bude odňatá deťom a rodine, a nedalo sa to na základe doterajších skúseností brať inak, než že majú zrejme v pláne pridať do spisu ďalší zmanipulovaný súdnoznalecký posudok proti nej. Moje psychiatrické zistenia totiž neboli v súlade s ich „líniou".

- **Pod tým boli zrejme podpísaní konkrétni ľudia.**

Áno. Špeciálne na Generálnej prokuratúre. Bohužiaľ aj dvaja bratislavskí súdni psychiatri.

- **Roman Kvasnica je dobrý právnik.**

Áno, on je jej obhajca. Som rád, že som ho mal možnosť poznať zblízka. Je dôležité, aby si obhajca v takomto prípade vedel urobiť jasno a mal guráž ísť do toho, pretože mnohí na jeho mieste by sa toho prípadu asi vyľakali. Protistrana má totiž v tom prípade mimoriadne veľkú moc.

- **Pravdou je, že do istej miery, ako tomu býva zvykom pri podobne masívnych kauzách, tento prípad rozdelil spoločnosť.**

Vtedajší aj terajší premiér a minister vnútra z toho urobili politický prípad. Oni do toho nešťastným spôsobom vstúpili. Najmocnejšími predstaviteľmi štátu bola vytýčená línia „skutok sa nestal". Neustále tu potom štátne orgány mali tendenciu dokazovať, že skutok sa nestal, čo okrem iného znamená vyrábať falošné posudky a ignorovať dôkazy, ktoré svedčia v prospech pani Hedvigy Žákovej Malinovej. Jej šikanovanie a šikanovanie jej rodiny trvá už osem rokov. Teraz to má riešiť súd. Určitým svetielkom bolo ospravedlnenie, vyjadrenie poľutovnia vlády pani Ivety Radičovej Hedvige Žákovej Malinovej a konfrontácia Generálnej prokuratúry s jej zlyhaniami poslancami, Petrom Zajacom, Ondrejom Dostálom, Františkom Šebejom a Luciou Žitňanskou. Kritický postoj u aktívnych politikov k vyšetrovaniu kauzy som ešte zaznamenal u Pavla Hrušovského,Vladimíra Palka, Ivana Mikloša či Rudolfa Chmela. Zdá sa mi to ale ešte aj tak príliš malá odozva na zlyhávanie právneho štátu, závažné porušovanie ľudských práv a dôstojnosti občana SR.

- **Čo verejnosť?**

Nedá sa zazlievať časti spoločnosti, že si urobila predčasný názor proti Hedvige Malinovej. Ľudia boli predsa vystavení veľmi sugestívnym dezinformáciám od najvyšších predstaviteľov štátu a súdnych znalcov. A uplatňovala sa zrejme aj slovensko-maďarská polarizácia. "My" dobrí,"oni" zlí. Evolučne staré tendencie k polarizácii, ktorú poznajú etológovia a ktorú experimentálne študoval Philip Zimbardo. V tejto súvislosti hovoril o „Luciferovom efekte". Ale v hre bolo podľa môjho názoru nielen toto a zmienená „poslušnosť voči autorite", ale aj známa tendencia mnohých ľudí prikláňať sa skôr na stranu agresorov než obetí. Je to dosť hrozný fenomén, ktorý sa uplatňuje napríklad aj pri postojoch voči znásilneným ženám. Vďaka slobodným médiám sa ale postupne stávali dostupnými aj seriózne informácie o prípade a podľa môjho odhadu sa mnohí ľudia dodatočne zorientovali…alebo mali k tomu aspoň možnosť.

- **Nie ste jediný expert, ktorý tento prípad hodnotil. Čo verdikt iných?**

Začiatkom roka 2013 som požiadal uznávaných expertov z Nemecka, Veľkej Británie, Česka, Maďarska a Slovenska v oblasti psychiatrie a psychoterapie traumy o supervíziu našej diagnostiky a terapie pani Hedvigy Malinovej. Expertný tím konštatoval, teraz budem väčšinou doslovne citovať, že retrospektívna analýza všetkých zdravotných nálezov a pacientkiných tvrdení podporuje logickú súvislosť medzi objektívnymi zisteniami a subjektívnymi údajmi; diagnóza posttraumatickej stresovej

poruchy je oprávnená podľa medzinárodných diagnostických kritérií Svetovej zdravotníckej organizácie i podľa kritérií Americkej psychiatrickej spoločnosti; priame pozorovanie pacientkinho správania a použitie formálnych štandardizovaných posudzovacích testov počas diagnostických a terapeutických sedení dávajú za pravdu objektívnym nálezom, a tým potvrdzujú ich hodnovernosť; obaja terapeuti sa v plnom rozsahu pridržiavali Madridskej deklarácie o Etických štandardoch výkonu psychiatrickej praxe; zo zdravotného hľadiska ďalšie psychiatrické a klinicko-psychologické vyšetrovanie v kontexte trestného konania považujú experti za neodôvodniteľné a neetické a predstavujúce vážne riziko relapsu posttraumatickej stresovej poruchy; expertný tím tiež vyjadril hlboké znepokojenie, pretože v tomto prípade existujú jasné známky zneužitia psychiatrie, ktoré sú v rozpore s princípmi Svetovej psychiatrickej spoločnosti.

- **To bolo, keď Hedvigu posielala Generálna prokuratúra na na psychiatriu?**

V tom čase Generálna prokuratúra a súdni znalci už nútili pani Hedvigu Žákovú Malinovú k súdnoznaleckým psychiatrickým a klinicko-psychologickým vyšetreniam a hrozili jej nedobrovoľnou hospitalizáciou. Neskôr prokuratúra ešte pritvrdila a predvolania jej doručovali dvaja policajti do domu, aj keď si dovtedy listové poštové zásielky riadne preberala a reagovala na ne. To boli posledné kvapky, po ktorých sa rodina rozhodla emigrovať zo Slovenska…po 8 rokoch šikany.

- **Tesne pred poslednými prezidentskými voľbami ste sa stali jedným zo zakladateľov a signatárov výzvy opozičným kandidátom s názvom Ide o nás všetkých. Kandidátov ste vyzývali k vzájomnej podpore. Podobne ste sa verejne prejavili aj za mečiarizmu, či niekoľkokrát v už spomínanej kauze Hedvigy Žákovej Malinovej. Je zreteľné, že je pre vás dôležitý verejný priestor, a značne sa venujete dôležitým spoločenským otázkam. Ako by ste povedzme zo psychologického hľadiska zhodnotili rasovo-politický extrémizmus, či odklon väčšej časti spoločnosti k alternatívnemu názoru? Existuje tam nejaký súvis?**

Musíme počítať s tým, že sloboda nie je len tak zadarmo, a že aj keď máme demokratické usporiadanie spoločnosti a slobodné voľby, tak to nestačí na to, aby spoločnosť dobre fungovala. Musí byť tlak na demokratické inštitúcie, aby dobre fungovali. O slobodu a demokraciu sa musia občania neustále starať. Osobne súhlasím s názorom, že demokracia potrebuje asertívnych demokratov a slobodné médiá, inak sa znižuje jej kvalita. Myslím si, že je naozaj mimoriadne, ba povedal by som životne dôležité, aby existovali slobodné média a aby pravda mala svoj priestor. Ľudia by mali mať možnosť sa s ňou oboznamovať. Na druhej strane, ľudia, ktorí majú nejaké iné záujmy, tak súčasťou ich čudného záujmu môže byť dezinformovať ľudí. Je tu teda tiež priestor pre šírenie dezinformácii a konšpiračných teórií. Priestor pre šírenie nenávisti. Je to výzva pre rozvážnosť a kritické myslenie. Potrebujeme sa neustále trénovať v kritickom myslení. Stačí sa pozrieť na informačnú vojnu, ktorú vedie Ruská federácia proti Ukrajine. A sú indície, že sa snaží o dezinformačné kampane aj v západnom svete, a otravuje tak mediálny priestor rôznymi dezinformáciami. Podľa tých „informácií“ o Ukrajine, ktoré išli z Ruska, to vyzeralo, ako keby sa tam dostávali k moci nejakí fašisti, pritom, keď boli prezidentské voľby, ten fašistoidný prezidentský kandidát nezískal ani jedno percento.

- **Porošenko vyhral aj na východe Ukrajiny.**

Áno. Sú indície, že Rusko a Čína dávajú veľké peniaze, aby u ľudí vyvolávali nejakú neistotu. Dá sa predpokladať záujem o vyvolávanie nedôvery, či demokratický systém je ten správny, aby boli ľudia nespokojní s demokratickým zriadením. Obidve krajiny sú do istej miery diktátorské. Rusko má zrejme záujem znižovať súdržnosť NATO aj Európskej únie. Robia to okrem iného aj cez takéto dezinformácie.

- **Nie je tak dávno, čo ste výpoveďou rezignovali na post primára a prednostu Psychiatrickej kliniky Trenčianskej nemocnice. Bolo to pomerne dosť medializované. Ako presne sa to udialo? Ako to vnímate dnes?**

To bolo v období, kedy začali štátne orgány na Hedvigu vyvíjať tlak. Chceli ju proti jej vôli psychiatricky hospitalizovať. Ponúkol som jej ochranu pred šikanovaním dobrovoľnou hospitalizáciou na klinike, ktorú som viedol, aby nebola ohrozená retraumatizovaním vyšetrovaniami v súdne psychiatrickom kontexte. So súdnymi znalcami už mala zlé skúsenosti. Pri tlaku Generálnej prokuratúry na ňu zrejme išlo o to, aby z nej urobili psychiatrický prípad, pričom ona sa už zbavila symptómov posttraumatickej psychickej poruchy. Javí sa mi to tak, že ju chceli spochybniť ako človeka a zastrašiť ju, aby sa prestala brániť, aby rezignovala. V tom období urobil riaditeľ Trenčianskej nemocnice na našej klinike kontrolu. Bolo to tak, že poverení prišli na tú kontrolu tesne po siedmej ráno, kedy už všetci ľudia, čo boli v dennej službe, s výnimkou niektorých sestier a jedného lekára boli u mňa na porade. Takže sme boli prítomní na pracovisku, ale neboli sme zapísaní v knihe dochádzok. Oni medzi tým zobrali tú knihu dochádzok, kým sme mali poradu, a potom víťazoslávne ukazovali, že nie sme zapísaní v knihe dochádzok.

- **To bolo na pokyn riaditeľa?**

Áno. Potom nám vyrúbili pokutu. Brali to ako porušenie pracovnej disciplíny. Nedalo sa im rozumne argumentovať. Ja som videl, že je tlak na mňa, signály boli už aj pred tým, a zrejme by mi tak znepríjemňovali pracovné fungovanie, že by sa to negatívne odrazilo aj na mojich kolegoch a kolegyniach a na pracovnej atmosfére, tak som si povedal, že radšej odídem a dal som výpoveď. Myslím, že to bolo dobré rozhodnutie.

- **Ako dlho ste tam pracovali?**

Bol som tam ako primár od roku 1982. Myslím, že sa nám podarilo vytvoriť dobre fungujúce psychiatrické lôžkové oddelenie. Založili sme tiež dobre fungujúci denný psychiatrický stacionár. Vyžadovalo si to veľa námahy a vytrvalosti. Nebola to pre mňa ľahká situácia - odísť, avšak aj keď sa na to pozerám spätne, odchod bol to jediné rozumné riešenie, aké som mohol vtedy podniknúť. Alternatívou bol ďalší vytrvalý zápas, pri ktorom by riaditeľ šikanoval aj členov môjho tímu. Bol by to dlhodobý distres s možnými zdravotnými dôsledkami. Nechcel som si nechať skrátiť život a predstava, že budem musieť bezmocne znášať šikanovanie kolegov či kolegýň bola neznesiteľná. Je, samozrejme, otázne, či to súviselo s tým, že som verejne a s rôznymi ľuďmi komunikoval o svojich zisteniach v prípade Hedvigy Malinovej a o možnostiach ochrany a udržanie jej uzdravenia.